

Nicel Araştırma: Veriye Dayalı Bir Keşif Yolculuğu

Bir sorudan doğrulanabilir bir yanıtı giden yol haritası.

Nicel araştırmalar, gözlemlenebilir olguları ölçme ve sayısal veriye dayalı olarak analiz etme sürecidir. Amacı, değişkenler arasındaki ilişkileri objektif bir şekilde test etmek ve genel geçer sonuçlara ulaşmaktır.

Bu yolculukta cevap aradığımız temel sorular:

Ne kadar?

Ne düzeyde?

Arasında anlamlı bir fark var mı?

Pusula ve Harita: Nicel Araştırmanın Karakteri ve Kullanım Alanları

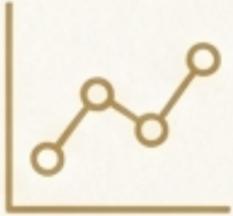
Temel Özellikleri (Pusula)

Nesnellik: Gözlem ve ölçüme dayanır, yorumdan uzaktır.

Büyük Örneklem: Geniş kitlelerden veri toplanarak genellenebilirlik artırılır.

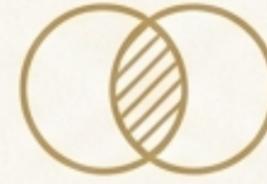

İstatistiksel Analiz: Matematiksel ve istatistiksel yöntemlerle veriler incelenir.

Genellenebilirlik: Örneklemde elde edilen sonuçların evrene genellenmesi hedeflenir.

Ne Zaman Tercih Edilir? (Harita)

İlişki İnceleme: Değişkenler arasındaki sebep-sonuç veya korelasyonel ilişkileri test etmek için.

Etki ve Fark Belirleme: Bir müdahalenin etkisini veya gruplar arasındaki farkları ölçmek için.

Hipotez Testi: Önceden belirlenmiş teorik iddiaları (hipotezleri) doğrulamak veya yanlışlamak için.

Görevi Tanımlama: Araştırma Problemi ve Hipotezler

Araştırma Problemi

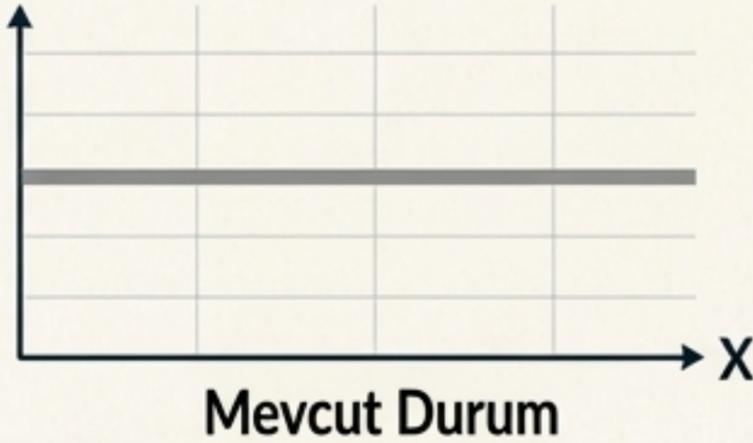
- Açık, net ve anlaşılır olmalıdır.

- Mutlaka ölçülebilir değişkenler içermelidir.

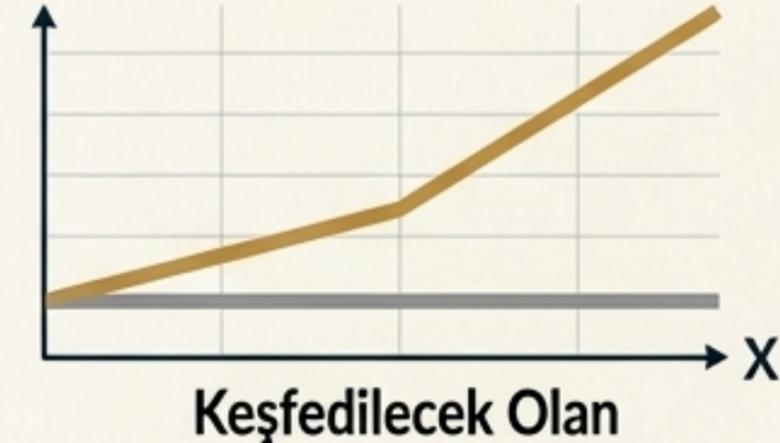
Hipotezler: Problemin test edilebilir öngörüleridir.

H₀ (Sıfır/Null Hipotezi)

Değişkenler arasında bir ilişki, fark veya etki olmadığını savunan varsayımdır. Mevcut durumu temsil eder.

H₁ (Araştırma/Alternatif Hipotez)

Araştırmacının kanıtlamayı amaçladığı ilişki, fark veya etkiyi iddia eden varsayımdır. Keşfedilecek olanı temsil eder.

test edilir

“H₀ reddedilmeden H₁ kabul edilemez. Amaç, H₀'ı çürütecek kadar güçlü kanıt bulmaktır.”

Yol Haritasını Çizmek: Nicel Araştırma Desenleri

Tarama (Survey)

Geniş bir kitlenin belirli bir konudaki görüşlerini veya özelliklerini betimler.

Nedensel-Karşılaştırmalı

Mevcut bir farkın veya sonucun olası nedenlerini geriye dönük olarak araştırır.

Deneysel

Değişkenler arasındaki neden-sonuç ilişkisini en kesin şekilde test eden, tam kontrolün sağlandığı desendir.

İlişkisel Tarama

İki veya daha fazla değişken arasındaki ilişkinin derecesini ve yönünü inceler.

Yarı Deneysel

Deneysel desenin mümkün olmadığı durumlarda, bir müdahalenin etkisini kontrollü olmayan gruplarda inceler.

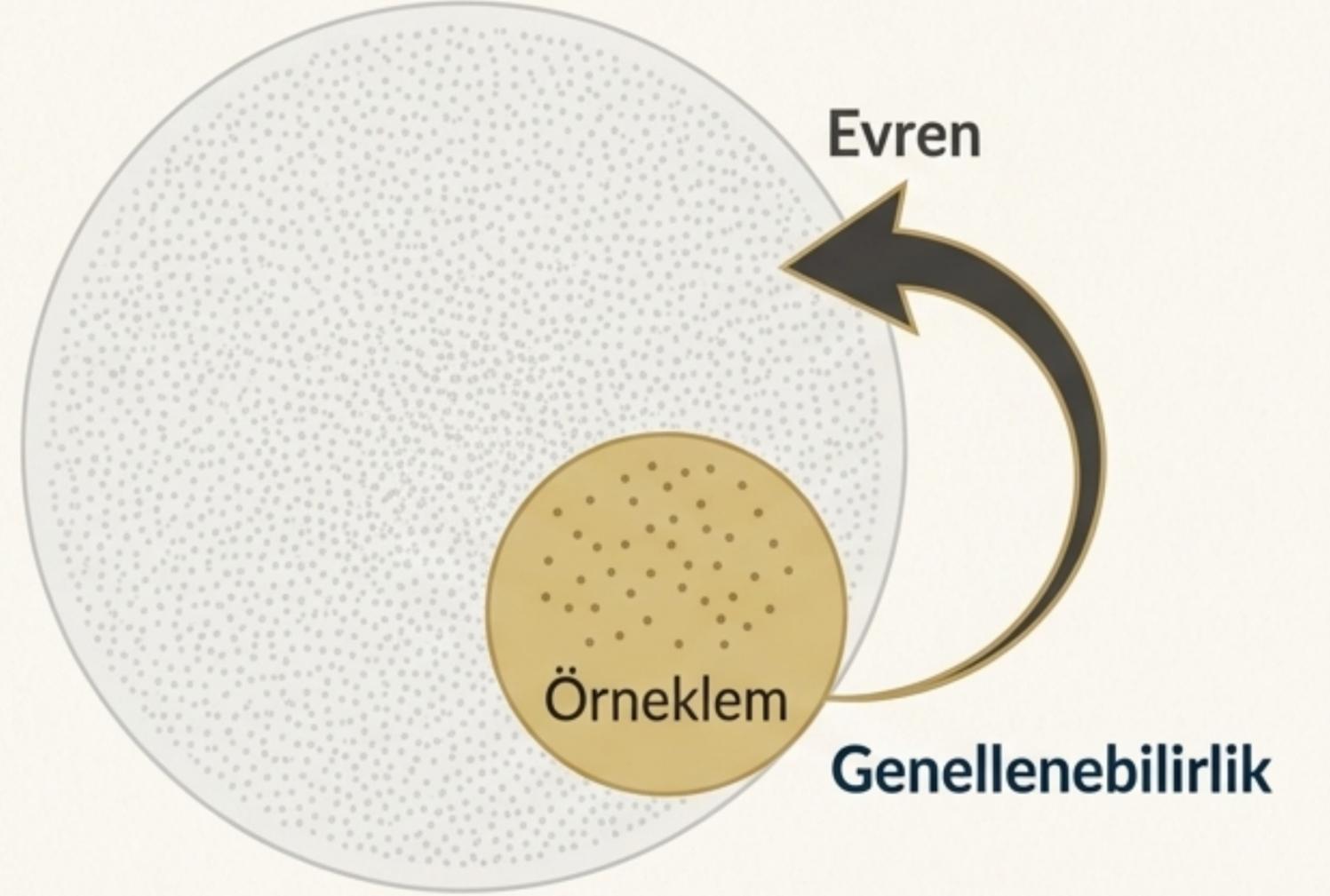

Alanı Belirleme: Evren ve Örneklem

Tanımlar

Evren: Araştırma sonuçlarının genellenmek istendiği, ortak özelliklere sahip bireylerin veya unsurların tamamı. (Örn: Türkiye'deki tüm lise öğretmenleri)

Örneklem: Evreni temsil etme yeteneğine sahip, evrenden belirli yöntemlerle seçilmiş daha küçük bir grup. (Örn: 7 coğrafi bölgeden seçilen 500 lise öğretmeni)

Anahtar Prensipler

Örneklemin evreni ne kadar iyi temsil ettiği, araştırmamanın genellenebilirlik gücünü belirler.

Rastgele (Olasılıklı) Örnekleme: Evrendeki her birimin örnekleme seçilme şansının eşit olduğu yöntemdir. Temsil gücünü maksimize ettiği için nicel araştırmalarda altın standart olarak kabul edilir.

Araç Seti: Veri Toplama Yöntem ve Araçları

Araştırma sorusuna bağlı olarak, değişkenleri ölçmek için farklı araçlar kullanılır. Aracın doğru seçimi, verinin kalitesini doğrudan etkiler.

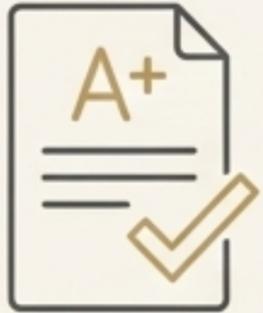
Anket

Katılımcıların belirli konulardaki görüşlerini, tutumlarını veya davranışlarını yazılı sorular aracılığıyla öğrenmek için kullanılır.

Ölçek

Bireylerin belirli bir psikolojik yapıyı (örn: motivasyon, kaygı) ne derecede taşıdığını ölçen, genellikle Likert tipi maddelerden oluşan bir settir.

Test

Katılımcıların bilgi, beceri veya yetenek düzeylerini ölçmek için standartlaştırılmış araçlardır (örn: başarı testi).

Performans Ölçümleri / Gözlem

Belirli bir görevi yerine getirirken bireyin performansının veya davranışlarının objektif olarak kaydedilmesi ve puanlanmasıdır.

Araçların Kalibrasyonu: Geçerlik ve Güvenirlik

Bir ölçme aracının kalitesi iki temel kritere bağlıdır. Bu kriterler sağlanmadan toplanan veriler yanıltıcı olabilir.

Geçerlik (Validity): ‘Doğru şeyi mi ölçüyoruz?’

Ölçme aracının, ölçmeyi amaçladığı özelliği başka özelliklerle karıştırmadan, tam ve doğru bir şekilde ölçme derecesidir.

👉 *İlgili Analiz:* Faktör Analizi (AFA/DFA) ile yapının doğrulanması.

Güvenirlik (Reliability): ‘Tutarlı bir şekilde mi ölçüyoruz?’

Ölçme aracının, farklı zamanlarda veya koşullarda uygulandığında benzer sonuçlar verme derecesidir. Ölçümdeki tesadüfi hatalardan arınıklığı ifade eder.

Saha Protokolü: Veri Toplama Sürecinin Adımları

Veri toplama, rastgele değil, planlı ve etik kurallara bağlı bir süreçtir. Bu adımlar, verinin kalitesini ve araştırmanın saygınlığını korur.

1

Etik Kurul İzinlerinin Alınması

Araştırmaya başlamadan önce, ilgili etik kuruldan (genellikle üniversitelerde bulunur) projenin insanlarla yürütülmeye uygun olduğuna dair resmi izin alınır.

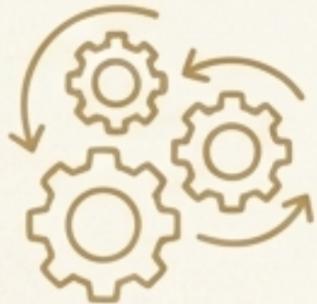
2

Katılımcıların Bilgilendirilmesi ve Gönüllü Onam Alınması

Katılımcılara araştırmanın amacı, süreci, potansiyel riskleri ve faydaları açıkça anlatılır. Katılımın tamamen gönüllülük esasına dayandığı ve istedikleri zaman çekilebilecekleri belirtilerek "Bilgilendirilmiş Onam Formu" imzalatılır.

3

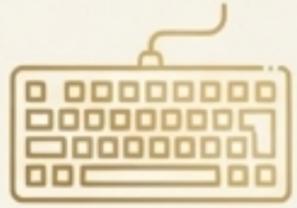
Uygulama Koşullarının Standartlaştırılması

Veri toplama sürecinin tüm katılımcılar için aynı koşullarda (aynı ortam, aynı talimatlar, aynı süre) gerçekleştirilmesi sağlanır. Bu, ölçüm hatalarını en aza indirir.

Ham Veriyi İşleme: Analize Hazırlık Aşaması

İstatistiksel analizlere başlamadan önce, toplanan verilerin doğruluğunu ve uygunluğunu sağlamak için bir dizi ön işlemden geçirilmesi zorunludur.

Veri Hazırlık Akışı

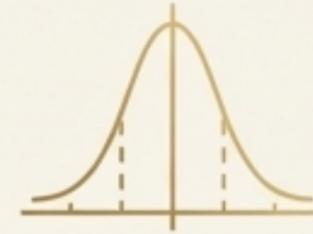
Veri Girişi ve Kodlama

Anket veya ölçek yanıtları istatistiksel yazılımların anlayacağı sayısal kodlara (örn: Erkek=1, Kadın=2) dönüştürülerek veri setine girilir.

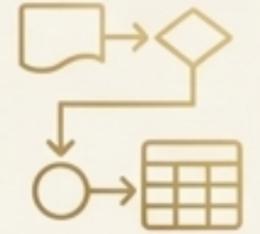
Veri Temizliği

Eksik Veri (Missing Data): Cevaplanmamış sorular tespit edilir ve uygun yöntemlerle (silme, atama vb.) ele alınır.
Aykırı Değer (Outlier): Veri setinin genel eğiliminden aşırı derecede sapan değerler belirlenir ve analizi nasıl etkileyeceğine karar verilir.

Normallik Testi

Pek çok istatistiksel test (parametrik testler), verilerin normal dağılım varsayımını karşılamasını gerektirir. Bu varsayımın karşılanıp karşılanmadığı test edilir.

Veri Dönüştürme ve Hazırlama

Veriler, analiz türüne uygun hale getirilmek için standardize edilir, normalize edilir veya yeni değişkenler oluşturulur. Bu adım, verinin analize tam olarak hazır olmasını sağlar.

Analistin Merceği: İstatistiksel Yöntemler ve Yazılımlar

Veri setindeki gizli kalmış bilgiyi ortaya çıkarmak için doğru istatistiksel yöntemin seçilmesi kritik öneme sahiptir.

Sık Kullanılan İstatistiksel Yöntemler

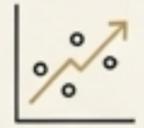
Betimsel İstatistikler: Veriyi zetler (Ortalama, frekans, standart sapma).

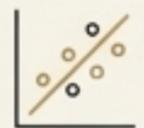
t-testi: İki grubun ortalamaları arasında anlamlı bir fark olup olmadığını test eder.

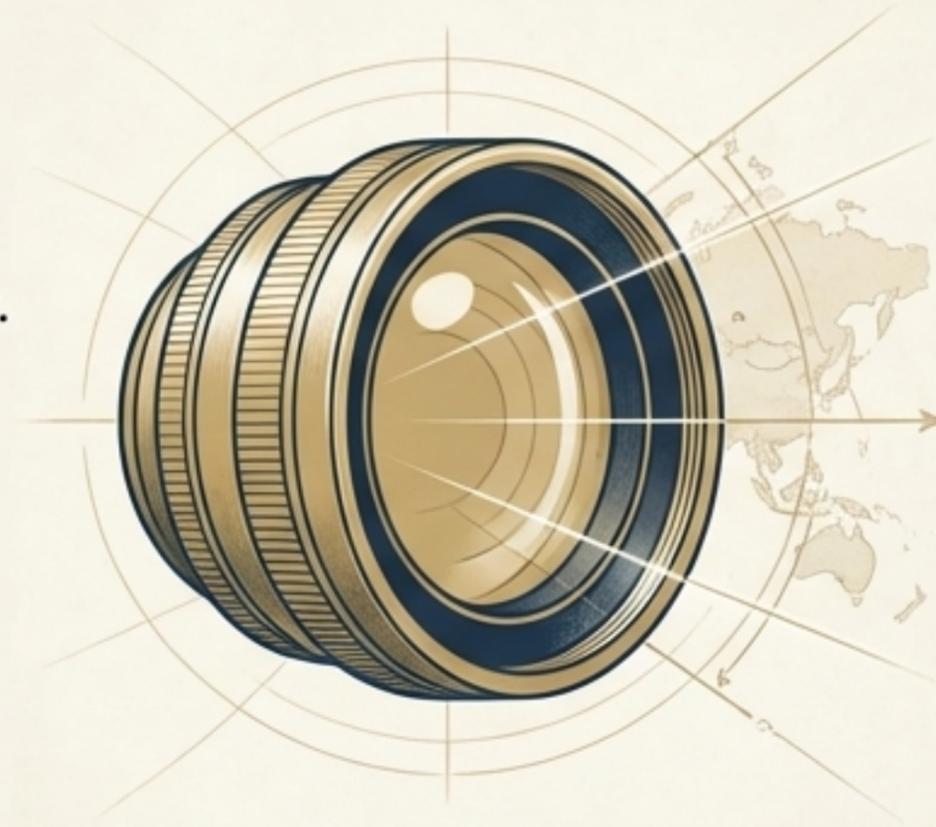
ANOVA (Varyans Analizi): İki den fazla grubun ortalamaları arasında fark olup olmadığını test eder.

Korelasyon: İki değişken arasındaki ilişkinin yönünü ve gücünü belirler.

Regresyon Analizi: Bir veya daha fazla değişkenin başka bir değişkeni ne derecede yordadığını (tahmin ettiğini) inceler.

Yaygın Olarak Kullanılan Yazılımlar

SPSS

R

AMOS

Excel

Yalnızca temel betimsel analizler için

Kanıtları Sunma: Bulguların Raporlanması

Temel İlke: Bu aşamada amaç, "Veriler ne söylüyor?" sorusuna tarafsızca cevap vermektir. Kişisel yorumlar ve çıkarımlar Tartışma bölümüne saklanır.

Sunum Kuralları

- Tablo ve Grafikler:** İstatistiksel sonuçlar, okuyucunun kolayca anlamasını sağlayacak, açık ve net başlıklandırılmış tablolar ve grafiklerle desteklenmelidir.
- Yorumdan Bağımsız Sunum:** Bulgular, "anlamına gelir ki...", "bu gösteriyor ki..." gibi yorumsal ifadeler kullanılmadan, olduğu gibi aktarılır. Örn: "Grupların ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur."

Anlamlılık Düzeyinin Belirtilmesi (p değeri)

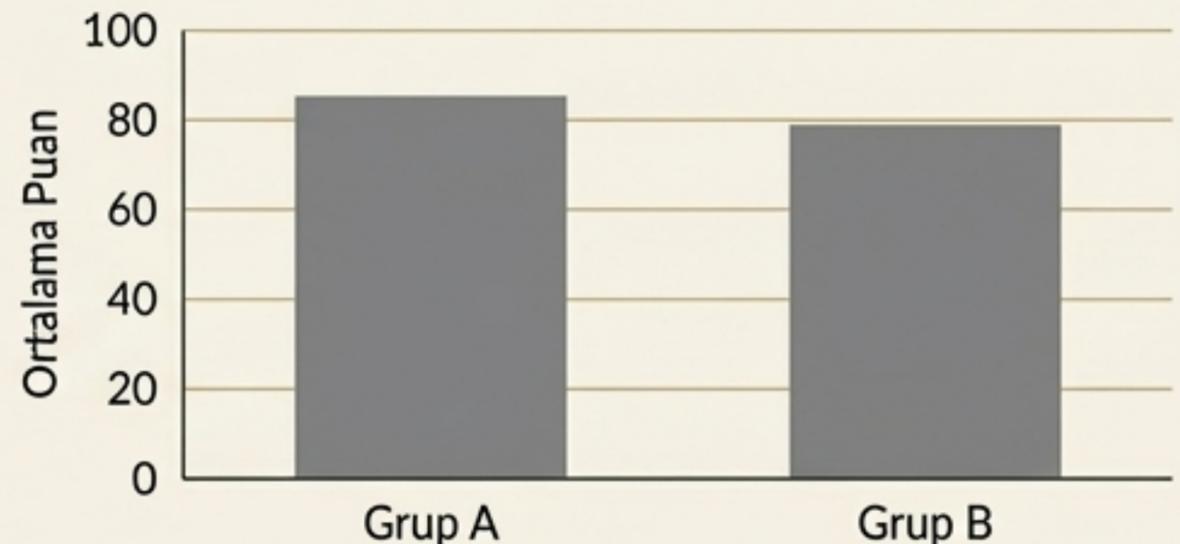
İstatistiksel bir bulgunun tesadüfi olup olmadığını gösteren en önemli kriterdir.

p < .05: Bu ifade, gözlemlenen sonucun şans eseri ortaya çıkma olasılığının %5'ten az olduğu anlamına gelir. Bu, bulgunun 'istatistiksel olarak anlamlı' kabul edilmesi için evrensel bir eşiktir.

Örnek Tablo: Gruplara Göre Performans Puanları

Grup	N	Ortalama (M)	Standart Sapma (SD)
Grup A	50	85.4	5.2
Grup B	50	79.1	4.8
Grup C	50	82.3	5.0

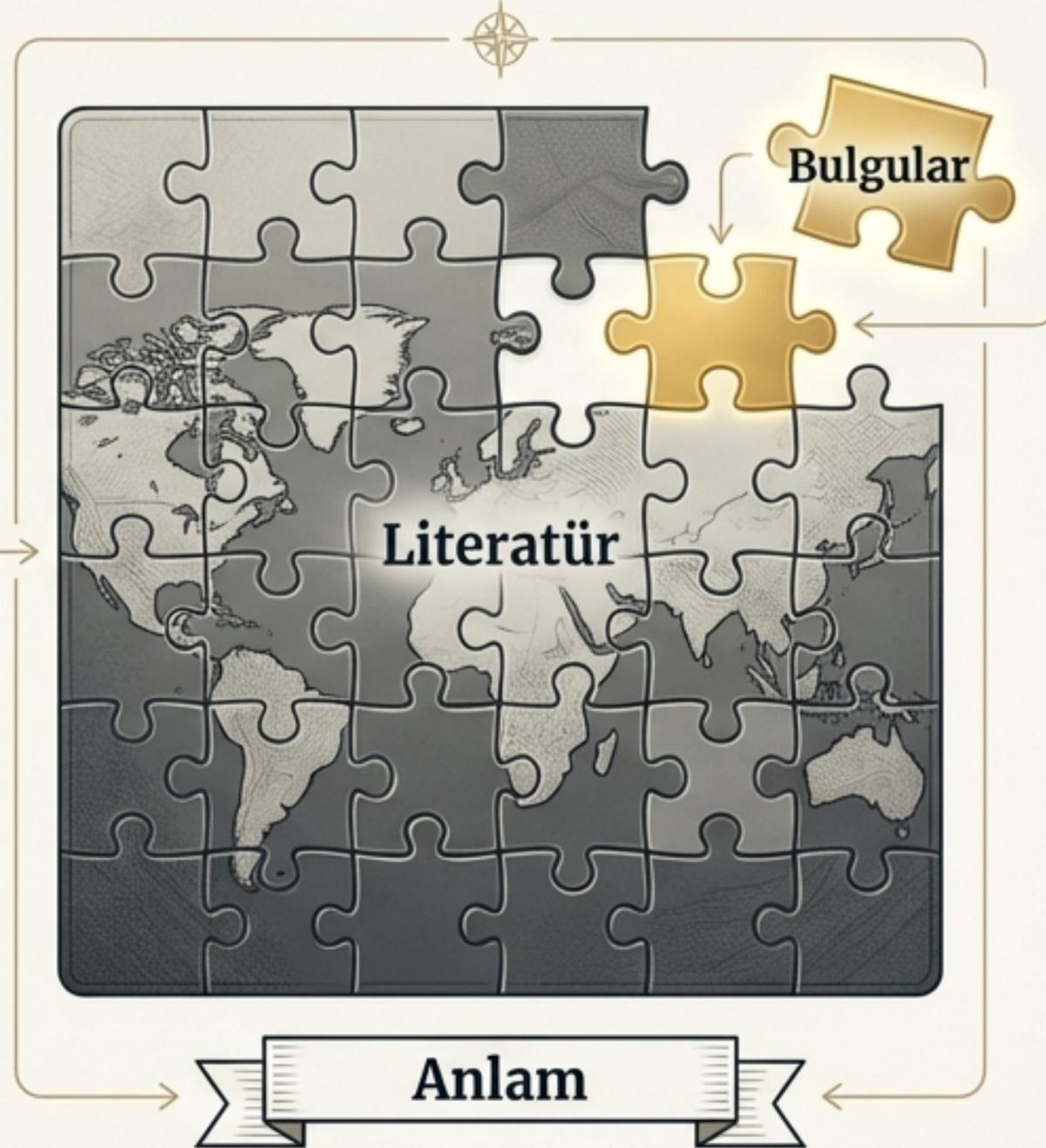
Örnek Grafik: Grup A ve B Ortalama Puan Karşılaştırması

Hikayeyi Oluşturma: Tartışma ve Sonuç

1. Tartışma: Bulguları Konumlandırma

- Bulgular, alan yazındaki (literatürdeki) önceki çalışmalarla karşılaştırılır.
- Benzer sonuçlar mevcut teorileri nasıl destekliyor?
- Farklı veya beklenmedik sonuçların olası nedenleri neler olabilir? (Örnekleme farklılığı, metodolojik farklılıklar vb.)
- Araştırmanın sınırlılıkları bu bölümde dürüşte belirtilir.

2. Sonuç: Nihai Keşif

- Araştırmanın ana bulguları net ve öz bir şekilde özetlenir.
- Başlangıçta kurulan hipotezlerin kabul veya reddedilme durumu kesin olarak ifade edilir.
- Araştırma probleminin nihai cevabı verilir.

Geleceği Şekillendirme: Araştırmanın Önerileri

Araştırma, sadece bir durumu tespit etmekle kalmaz, aynı zamanda daha iyiye gitmek için somut adımlar sunar.

Uygulamaya Yönelik Öneriler (Pratik Etkiler)

- Elde edilen sonuçlar, ilgili alandaki uygulayıcılara (öğretmenler, doktorlar, yöneticiler vb.) ne gibi tavsiyeler sunuyor?
- Hangi politikalar veya uygulamalar bu bulgular ışığında değiştirilebilir veya geliştirilebilir?

Araştırma Sonuçları

Gelecekteki Araştırmalara Yönelik Öneriler (Bilimsel Katkı)

- Bu çalışma hangi yeni soruları doğurdu?
- Araştırmanın sınırlılıkları gelecekteki çalışmalarda nasıl giderilebilir?
- Farklı örneklem grupları veya farklı desenlerle konu yeniden incelenebilir mi?

Yol Haritasının Tuzakları: Sık Yapılan Hatalar ve Etik İlkeler

Kaçınılması Gerekenler (Tuzaklar)

Yetersiz Örneklem Büyüklüğü: Genellenabilirliği zayıflatır.

Uygun Olmayan İstatistiksel Test Seçimi: Yanlış sonuçlara yol açar.

Ölçek Geçerlik ve Güvenirlik Analizlerinin İhmal Edilmesi: Güvenilmez veriyle çalışmaya neden olur.

Bulguların Aşırı veya Yanlış Yorumlanması: Verinin desteklemediği sonuçlara varmak.

Vazgeçilmezler (Pusulalar)

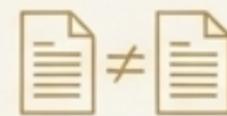
Veri Uydurmama (Fabrication): Asla var olmayan veriler yaratılamaz.

Sonuçları Çarpıtmama (Falsification): İstenen sonuca ulaşmak için veriler değiştirilemez veya gizlenemez.

Uygun Atıf Yapma: Başkalarının fikir ve çalışmalarına mutlaka referans verilmelidir.

İntihalden Kaçınma (Plagiarism): Başkalarının eserlerini kendininmiş gibi sunmak kabul edilemez.